

stemmer af alle Mænd 77 ⁰/₀, i de følgende Tiaarsgrupper henholdsvis 80,7, 81,9, 82,1, 80,1 og 73,1 ⁰/₀ (over 70 Aar). For Kvinderne naas Kulminationen allerede i 30—40 Aars Alderen; over 70 Aar stemmer kun 49,7 ⁰/₀ (flest inden for Lærergruppen 79 og liberale Erhverv 82, færrest indenfor Arbejderstanden 29 og dermed ligestillede 13 ⁰/₀).

Michael Koefoed.

Dansk Industrieretning 1908. Udgivet af Industriforeningen i København under Redaktion af JAK. KR. LINDBERG. København 1909. (504 S.).

Der er ingen Tvivl om, at den, der i Fremtiden skal skrive Danmarks Industrihistorie i Begyndelsen af det zode Aarhundrede, vil have en god Hjælp i de af Københavns Industriforening udgivne »Industrieretninger«, hvoraf nu 3dje Aargang foreligger.

Varede det end længe, inden det lykkedes at realisere Tanken om en saadan aarlig Redegørelse for Industriens Tilstand og Vilkaar i Danmark, maa det til Gengæld siges, at Opgaven, da den endelig blev taget op for Alvor, er grebet dygtigt an. Allerede de to første Aargange betegnede en særdeles lovende Begyndelse, og den nu udkomne Beretning for Aaret 1908 — under Redaktion af Fabriktilsynets Sekretær, Docent Lindberg — bærer paa mange Maader Vidne om, at det ikke er Udgivernes og Redaktørens Hensigt at falde til Ro, men at de tværtimod sætte al Kraft ind paa at føre Arbejdet videre fremad og søge at overvinde de betydelige Vanskeligheder, der har mødt.

Det er klart, at naar man skal give en Aarsberetning om saa vidt forskellige Næringsveje som Møller og Glasværker, Saltværker og Handskemageri, Hattefabrikker og Jernstøberier osv., maa Fremstillingen falde i Stumper og Stykker. Den eneste Form er her den monografiske. Og

stemmer af alle Mænd 77 ⁰/₁₀₀, i de følgende Tiaarsgrupper henholdsvis 80,7, 81,9, 82,1, 80,1 og 73,1 ⁰/₁₀₀ (over 70 Aar). For Kvinderne naas Kulminationen allerede i 30—40 Aars Alderen; over 70 Aar stemmer kun 49,7 ⁰/₁₀₀ (flest inden for Lærergruppen 79 og liberale Erhverv 82, færrest indenfor Arbejderstanden 29 og dermed ligestillede 13 ⁰/₁₀₀).

Michael Koefoed.

Dansk Industrieretning 1908. Udgivet af Industriforeningen i København under Redaktion af JAK. KR. LINDBERG. København 1909. (504 S.).

Der er ingen Tvivl om, at den, der i Fremtiden skal skrive Danmarks Industrihistorie i Begyndelsen af det zode Aarhundrede, vil have en god Hjælp i de af Københavns Industriforening udgivne »Industrieretninger«, hvoraf nu 3dje Aargang foreligger.

Varede det end længe, inden det lykkedes at realisere Tanken om en saadan aarlig Redegørelse for Industriens Tilstand og Vilkaar i Danmark, maa det til Gengæld siges, at Opgaven, da den endelig blev taget op for Alvor, er grebet dygtigt an. Allerede de to første Aargange betegnede en særdeles lovende Begyndelse, og den nu udkomne Beretning for Aaret 1908 — under Redaktion af Fabriktilsynets Sekretær, Docent Lindberg — bærer paa mange Maader Vidne om, at det ikke er Udgivernes og Redaktørens Hensigt at falde til Ro, men at de tværtimod sætte al Kraft ind paa at føre Arbejdet videre fremad og søge at overvinde de betydelige Vanskeligheder, der har mødt.

Det er klart, at naar man skal give en Aarsberetning om saa vidt forskellige Næringsveje som Møller og Glasværker, Saltværker og Handskemageri, Hattefabrikker og Jernstøberier osv., maa Fremstillingen falde i Stumper og Stykker. Den eneste Form er her den monografiske. Og

det hjælper kun lidet, at man — som her i Industriberetningen — ordner Fagene systematisk i Hovedgrupper og Undergrupper (de sidstnævnte i et Antal af 73); man opnaar kun en formel, rammemæssig Ordning af Stoffets Rækkefølge, men ingen organisk Forbindelse mellem de enkelte Æmner. Det er maaske i Følelsen af, at den store Mangfoldighed af Enkeltheder, der let kan virke trættende paa Læseren, som Modvægt kræver en fyldig Behandling af Æmnet ud fra mere samlende Synspunkter, — det er maaske i Følelsen heraf, at Redaktionen i Aar har givet Beretningens almindelige Del et betydeligt større Omfang end i de foregaaende Aargange. Og denne Betragtning er vistnok rigtig. Baade den, der læser Bogen i Dag — og saa aldrig mere, og den, der vender tilbage til den Gang paa Gang eller om mange Aar, vil være taknemmelig for den fyldigere Behandling, der er bleven de herhen hørende Afsnit til Del. Om et enkelt af disse Afsnit — det om Bankkrisen — maa vi dog sige, at det er nær ved at virke en Smule irriterende ved sin Grundighed, saa meget mere som denne Krises Kronik allerede foreligger let tilgængelig paa flere Steder (Greens »Danske Fonds og Aktier 1908«, Grosserersocietetets foreløbige Handelsberetning osv.). Men man tilgiver gerne den lidt for store Vidtløftighed paa dette Punkt, naar man senere læser et saa interessant og fortrinligt skrevet Kapitel som det om »den nye Lavsbevægelse« og de specielle Redegørelser for denne Bevægelse indenfor enkelte Haandværksfag (Snedkerlavets Bygningssnedkerafdeling og Malerlavet).

Iøvrigt ligger Industrieretningens Tyngdepunkt selvfølgelig i den specielle Del, og her er det atter de fortsatte Forsøg paa at tilvejebringe en Produktionsstatistik eller andre lignende Oplysninger til Bedømmelse af Fagenes Stilling (Omsætning, Arbejdertal m. v.), der paakalde den største Interesse. Ved Siden af de Data af denne Art, der ere indsamlede og bearbejdede af Industrieretningens Redaktion, er der i saa stort Omfang som muligt gengivet de

Meddelelser om Produktionsforhold, Anvendelsen af Arbejdsmaskiner o. l., der foreligge offentliggjorte fra Statens Statistiske Bureau paa Grundlag af Industritællingsmaterialet af 1906. For flere Fags Vedkommende supplere de to Rækker af Oplysninger hinanden paa heldig Maade, saaledes at det virkelig lykkes at faa et ret grundigt Indblik i Fagets Forhold. Men atter i Aar har det vist sig, at en stor — alt for stor — Del af de Industridrivende, til hvem Redaktionen henvendte sig med Spørgsmaal, have ladet disse ubesvarede. Grunden hertil ligger maaske delvis i Spørgsmaalenes Formulering; det fremgaar saaledes af en lille Statistik i Beretningens Forord, at medens der fra de Virksomheder, til hvilke der udsendes en for alle fælles Spørgformular, kun modtoges Svar fra ca. en Tredjedel af de adspurgte, besvaredes omtrent de to Femtedele af de Henvendelser, der vare formulerede under specielt Hensyn til de enkelte Virksomheders Art. Der er ingen Tvivl om, at Beretningens Redaktion ved at lægge størst mulig Vægt paa Spørgsmaalenes distinkte Formulering, er inde paa den rette Vej, og det tør haabes, at de Industridrivende paa deres Side i stigende Grad maa faa Øjet op for Betydningen af det store Arbejde, der her gøres i deres Interesse, og at det efterhaanden maa lykkes at faa en praktisk set komplet Produktionsstatistik for de store Industrifag.

Lige overfor Haandværksfagene støder Gennemførelsen af en egentlig Produktionsstatistik paa saa store Vanskeligheder, at Industrieretningens Redaktion her har forsøgt en anden Fremgangsmaade, nemlig at tage enkelte Fag op til grundigere Undersøgelse, saaledes at denne ikke strængt begrænsedes til det forløbne Aar, men i det hele tog Sigte paa at skaffe Bidrag til Forstaaelse af de paagældende Fags hele Stilling i Nutiden. De Resultater, der her er opnaaet med Hensyn til Skomagerhaandværket og Karetmagerfaget, opfordre i høj Grad til at gaa videre ad denne Vej.

Alt i alt maa det siges, at de hidtil udkomne tre

Aargange af Industrieretningen tilfulde have bevist, baade at her var en stor og vigtig Opgave at tage op for Københavns Industriforening, og at Opgaven — om den end har mødt og fremdeles møder store Vanskeligheder — dog lader sig løse paa en Maade, der er den udmærkede gamle Forening værdig. Beretningens kyndige og energiske Redaktør har Ære af sit Arbejde.

Adolph Jensen.

Litteratur-Notitser.

— Det franske statistiske Selskab (Société de Statistique de Paris) har benyttet en dobbelt Anledning til at udgive en fornøjelig Bog. Den ene Anledning er, at Selskabet — næste Aar — kan fejre 60 Aars Jubilæum, den anden at det internationale statistiske Institut i Juli Maaned holdt Møde i Frankrigs Hovedstad. -- Denne Bog, som paa mindre end halvtredje hundrede Sider rummer 30 Afhandlinger, har ganske Festskriftets Karakter. De to første Afhandlinger helliges Jubilæet og behandler Selskabets Historie og Forhistorie; de øvrige have Fællestitelen »Notes sur Paris«, og hvad de handle om kan kun siges ved at opramse alle 28 Æmner, men det kan maaske antydes ved at nævne de to Endestationer: Byens Klima, Topografi og Etnografi — og dens Theatre og Koncerter. Det er en statistisk Beskrivelse af Verdensbyens ydre og indre Liv, af dens Befolkning, dens Økonomi, dens Administration osv. Uagtet disse smaa Afhandlinger er af en ret luftig Art, er de dog alle underbyggede med Tal, og Forfatterlisten tæller lutter fine Navne: Alfred de Foville, Jacques Bertillon, Yves Guyot, Alfred Neymarck, Emile Levasseur — for blot at nævne nogle faa.